

341.384/487.1

дано у нови инвентар бр. 1888
јуара 1942 год.
Београд.

МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ
УПРАВА ЗА РАТНУ ШТЕТУ



РАСПИС УПРАВЕ ЗА РАТНУ ШТЕТУ

СВИМА ОПШТИНСКИМ СУДОВИМА НА ТЕРИТОРИЈИ ПРЕДРАТНЕ
КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ



Овај Распис објављен је у 222 Броју „Службених Новина“
од 28 септембра 1923 год.

ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА
КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА
БЕОГРАД — 1923.





Бр. 36299

РАСПИС УПРАВЕ ЗА РАТНУ ШТЕТУ

СВИМА ОПШТИНСКИМ СУДОВИМА НА ТЕРИТОРИЈИ
ПРЕДРАТНЕ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ

Препоручује се судовима да одмах приступе исплати и оних пресуда, по којима су оштећеним лицима досуђени допунски трошкови већи од 100.000 динара, која је исплата привремено била одложена наредбом ове Управе од 18. јула 1923. Бр. 18872.

Исплата оваквих пресуда објашњена је и конкретним примерима поткрепљена „упуствима“ ове Управе од 18. јула 1923. г. Бр. 18872. (стр. 19. и 20.).

Сем тога, овлашћују се општински судови да сами ликвидирају и све оне пресуде, по којима су оштећена лица пре исплате прибавила ма какве користи (чл. 12. Зак. о исплати ратне штете), а за које је случајеве поменутим „упуствима“ било предвиђено, да ће се исплата моћи извршити тек по одобрењу ове Управе.

Да би рад општинских судова био правилан и једнообразан и при исплати поменутих пресуда по којима је до сада оштећено лице прибавило какву корист ма у ком облику, чине се судовима ове напомене и објашњења:

I

Лица, која су раније добила позајмице у новцу из средстава добивених са секвестираних имања, или иначе, ради обнове својих оштећених имања или

радњи, према изричном наређењу у I одељку чл. 12. Зак. о исплати ратне штете, морају у року од једне године дана, од дана обнародовања поменутог Закона, вратити те позајмице, и тек по повраћају тих позајмица, издаће им се обвезнице и бонови за досуђену накнаду ратне штете и допунских трошкова.

Према оваквом изричном законском наређењу, оним оштећеним лицима, која су раније примила новчане позајмице, досуђена ратна штета неће се исплаћивати све дотле, докле такви дужници не врате примљену позајмицу у новцу, оним властима и установама, код којих су се и задужили, и код којих треба да се налазе и њихове писмене обавезе о извршеном задужењу. По испуњењу такве обавезе, у погледу повраћаја примљених позајмица, којој обавези рок истиче 14. децембра 1923. године, оштећени могу захтевати исплату досуђене накнаде штете, којом приликом имају поднети општинском суду и уверење дотичне власти или установе о томе, да су примљену позајмицу у потпуности исплатили. Тек тада општински суд и таквим оштећеним лицима има извршити исплату пресуде на начин како је Законом предвиђено и „упуствима“ објашњено.

Из наведеног разлагања јасно се види, да се по пресудама именованих дужника, поменуте позајмице ни у ком случају не смеју одбијати од досуђене накнаде штете, па остатак исплаћивати обвезницама и боновима, већ се оне, по поменутом законском наређењу, имају претходно вратити повериоцу у новцу, па тек потом исплата досуђене оштете вршити.

Скрепе се пажња општинским судовима, да случајеве оваквих новчаних позајмица треба разликовати од случајева примљених почесних исплата — аконтација у готовом новцу. И ако су у оба ова случаја заступљена примања у новцу, ипак су новчане позајмице и новчане аконтације две сасвим различите ствари. Новчана позајмица, према напред наведеноме,

јесте задужење, које се као и сваки други има о року вратити повериоцу у примљеној новчаној суми. Такве позајмице нису ни чињене аконто ратне штете и зато су таква примања искључена из сваког одбијања од досуђене накнадне штете.

Новчана аконтација, пак, јесте новчана помоћ, која је по изричном овлашћењу чл. 7. Зак. о исплати ратне штете, исплаћивана појединим лицима у највећем износу до 5000 динара, аконто ратне штете. Такве новчане аконтације исплаћивање су или непосредно од Управе за ратну штету у Београду, или преко надлежних Финанс. Управа. Овакве аконтације узимају се у обрачун и одбијају од досуђене ратне штете на начин, како је „упуствима“ предвиђено на стр. 23. и 24.

Код случајева поменутих новчаних позајмица дешавало се, да су поједини судови за ратну штету, у пресудама својим, обрачунавали овакве новчане позајмице и исте позајмице одбијали од досуђене накнаде. При таквом одбијању, оштећеноме су у закључку пресуде (у самом пресуде) досуђивали накнаду у суми, која се показала по одбитку примљене новчане позајмице обрачунате у самој пресуди о досуђеној ратној штети. По свима таквим случајевима општински судови ће дотичне предмете послати овој Управи на надлежно решење, после чега ће се тек наредити исплата.

II

У случајевима, где је држава давала стоку на приплод, или иначе, или каква друга добра на употребу или уживање, на одређено или неодређено време, у смислу II Одељка чл. 12. Зак. о исплати ратне штете, вредност стоке и добара има се одбити од досуђене накнадне штете, а остатак исплатити обвезницама и боновима.



III

Исто тако одбијање извршиће се и у случајевима, где су оштећени добили извесне предмете од Дирекције Плена, или преко државних или самоуправних власти, ако то извршним судским пресудама није обрачунато.

У оба ова случаја под II и III, приликом исплате пресуда, вредност примљене стоке и других добара има се у смислу горњег законског наређења одбити од досуђене штете, па остатак исплатити по Закону. За овакве случајеве примљених користи, законодавац у четвртом одељку чл. 12. пом. Закона, води рачуна о вредности примљене стоке и других добара и предмета, па као пуноважну вредност сматра само ону, коју је дотично добро имало у времену пријема. Према томе, у свим случајевима, где таква вредност постоји, (а она је махом означена, или на самим пресудама или у другим каквим службеним актима и извештајима), општински судови ће вршити исплату пресуда, и такву вредност примљене стоке или других добара, одбијати од досуђене ратне штете а остатак исплаћивати по Закону и „упуствима“, придржавајући се и за овакве исплате у свему поступка, који је за сличне случајеве прописан „упуствима“ на стр. 23. и 24.

У случајевима пак, где примљена стока и добра нису никако процењена, или су цењена, али не по вредности у времену пријема, већ по предратној вредности, — извршиће се накнадна процена на начин, како је предвиђено „упуствима“, на стр. 22. па протокол такве процене са осталим актима (саслушањем оштећенога и овереним преписом пресуде) поплати овој Управи на надлежно одобрење, после чега се тек исплата има наредити.

Али по пресудама индустријских, рударских и других предузећа, по којима би се за оцену вредности примљених ствари изискивала нарочита стручна спрема, процену таквих објеката неће вршити општински судови, већ ће такав предмет (саслушање

оштећеног, пресуду у овереном препису и остала акта, ако би их било) послати овој Управи, која ће преко стручних вештака процену извршити и даље по надлежности поступити.

Приликом обрачуна и исплате оваквих пресуда, по којима се од досуђене оштете врше одбијања вредности примљених користи, треба имати на уму, да се вредност добивене или купљене стоке, других добара и предмета, има увек првенствено одбити од досуђене стварне штете. У случају, да је вредност примљених добара већа од досуђене стварне штете, вишак вредности примљених добара има се одбити од допунских трошкова ако би их било. Ако би пак вредност примљених добара била већа и од стварне штете, и од допунских трошкова, онда општински суд нема шта исплаћивати дотичном лицу, већ ће његово саслушање, заједно са оригиналном пресудом и осталим актима, послати овој Управи како би она у смислу V Одељка чл. 12. Закона о исплати ратне штете могла тражити од оштећеног, да у готовом новцу исплати вишак примљених користи.

IV

Лицима, која су на рачун досуђене ратне оштете извршила ма какве наруџбине у Немачкој, општински судови неће ликвидирати пресуде, већ ће се таква оштећена лица упутити, да се за исплату обрате Управи за ратну штету у Београду, било лично, било преко одређеног пуномоћника, са уредним, специјалним пуномоћијем, како се по Закону тражи за пријем новца.

Исто тако, општински судови неће ликвидирати ни пресуде о досуђеној ратној оштети оних лица, која су, као предратни бродовласници, примили на рачун обештећења какав брод или други какав бродарски објекат. И таква лица имају се овој Управи непосредно обратити за исплату пресуда.

Према свему овоме, из рада општинских судова, за случајеве из чл. 12. Закона о исплати ратне штете, искључена је само исплата оних пресуда, по којима су оштећена лица извршила поменуте наруџбине, као и исплата пресуда оних предратних бродовласника, који су на рачун обештећења примили какав брод или други који бродарски објекат. Такве пресуде, и једних и других лица, Управа за ратну штету има непосредно ликвидирати.

„Упуствима“ Управе за ратну штету од 18. јула 1923. године, Бр. 18872, објашњено је општинским судовима, како ће и на који начин, у духу Закона, вршити исплату досуђених ратних оштета. У току досадањег рада општинских судова на исплати ратне штете, а према објашњењима која су поједини судови захтевали од Управе, запажено је, да су поједини случајеви исплате, (и ако у релативно врло малом броју) били нејасни извесним општинским судовима. С обзиром на питања која су у току досадањег рада постављана, и на објашњења која су за поједине случајеве тражена, Управа за ратну штету сматра за потребно, да и на овом месту, учини судовима поновно и потпуније објашњење, за случајеве који се ниже излажу:

1) поједини општински судови у почетку свога рада нису били правилно разумели употребу „књига потврда о неисплаћеном готовом новцу“, као и „књига потврда о неиздатом бону за репарацију“. Употреба оваквих књига објашњена је „упуствима“ на стр. 2., 3., 9. и 10.. Према таквом објашњењу јасно је, да се поменуте писмене потврде о неисплаћеном готовом новцу, употребљавају само за исплату преостатака испод хиљаде, искључиво код стварне штете, и то само онда, кад досуђена стварна штета није већа од

5000 динара. Писмене потврде о неиздатом бону за репарацију, имају употребу само код досуђених допунских трошкова, како је чланом 11. Закона о исплати ратне штете предвиђено и објашњено у „упуствима“ на стр.: 17., 18., 19., 20., 21. и стр. 3., 4., 9. и 10.;

2) исплата пресуда по којима су оштећеним лицима поред накнаде стварне штете, досуђени и допунски трошкови, предвиђена је и објашњена „упуствима“ у одељку Б. на стр. 17. Како појединим општинским судовима, овакво објашњење у „упуствима“ није било довољно јасно, то се и овде понова истиче, да се обрачун за исплату оваквих пресуда врши особено и потпуно одвојено за стварну штету, а особено за допунске трошкове (стр. 17. тач. 2. под Б.). Дакле, досуђена стварна штета и допунски трошкови сматрају се као засебне и потпуно одвојене накнаде, које се не смеју сабирати, да би се према таквом збиру обрачун за исплату састављао. Једном речи, при обрачуни стварне штете и допунских трошкова по истој пресуди, треба поступити овако:

За стварну штету саставити обрачун, као да допунски трошкови и не постоје; а за допунске трошкове саставити обрачун, као да стварне штете и нема. На тај начин општинском суду треба да буде јасно и то:

а) да при оцени питања: да ли ће се код досуђене стварне штете преостатци испод 1000, исплаћивати готовим новцем, односно потврдом о неисплаћеном новцу, или ће се ти преостатци задржавати за фонд ратних инвалида, треба водити рачуна искључиво о величини досуђене стварне штете, без обзира, да ли су и у колико и допунски трошкови досуђени; па у случају да стварна штета није већа од 5000 динара, за преостатак испод 1000, издавати потврде о неисплаћеном новцу, а такве преостатке, код досуда преко 5000 динара, задржавати за фонд ратних инвалида;

б) да се за преостатак испод 1000 динара код допунских трошкова не могу никад издавати потврде о неисплаћеном готовом новцу, већ једино потврде о неиздатом бону за репарацију.

3) Појединим општинским судовима било је нејасно, како ће се поступити у случају, када је досуђена стварна штета већа од 5000 динара, а оштетени би примио добра у вредности која му исплату смањују на суму испод 5000 динара, са преостатком испод 1000. Постављало се питање:

а) који је преостатак меродаван: да ли онај, који по пресуди постоји, или онај који се покаже по одбитку вредности примљених добара од досуђене штете; и

б) да ли ће се за тај преостатак издавати потврда о неисплаћеном новцу, или ће се исти задржавати за фонд ратних инвалида. Поводом тога даје се ово објашњење:

За исплату је меродаван преостатак, који се покаже по одбитку вредности примљених добара од досуђене стварне штете. Само такав преостатак, ако би га било, (а не онај који пресуда показује) има се узети у обзор приликом обрачуна.

Такав преостатак имао би припади фонду ратних инвалида, без обзира што је сума за исплату сведена испод 5000 динара.

За овакав случај исплате истиче се овај пример: пресудом је досуђена накнада штете у суми од 8600 динара. Вредност примљених добара износи 3700 динара. Кад се ова вредност одбије од досуде, онда за исплату остаје 4900 динара. Преостатак dakле, у овом случају јесте 900 динара, а не 600 динара, који је по пресуди постојао. Зато се оштећеном у овом случају има исплатити 4000 динара у обvezницама, а 900 динара има се задржати за фонд ратних инвалида, пошто је пресудом досуђена накнада штете већа од 5000 динара.



У циљу правилног и законитог рада општинских судова по пословима око исплате ратне штете Управа сматра за потребно, да општинским судовима учини и ове напомене:

1) постоје случајеви, да су поједини судови за ратну штету у својим пресудама особено досуђивали накнаду за реквизиције извршене од војних власти за време рата. На питање појединих општинских судова, како се ове накнаде имају исплатити, Управа за ратну штету скреће им пажњу на пропис чл. 4. Уредбе о накнади штете, по коме се пропису, као ратом проузроковане штете сматрају и све реквизиције покретних ствари извршене од стране непријатељске или наше војске. Према томе и такве се досуде исплаћују као и остала досуђена оштета, при чему се takoђе мора водити рачуна о стварној штети и допунским трошковима, ако би их код таквих досуда било.

2) „Упуштвима“ је објашњено, да се исплата пресуда има вршити само по извршним пресудама о досуђеној ратној оштети (стр. 5. „упуштава“). У погледу назначења којима се извршност пресуде констатује, треба имати на уму, да су прописно оглашене за извршне само такве оригиналне пресуде, на којима је констатација о извршности изван текста пресуде стављена и од званичника надлежног суда потписана. Изузетно, пресуде виших судова за индустријска, рударска и друга предузећа, не морају се нарочито оглашавати за извршне, пошто такве пресуде не подлеже расматрању ни једне друге власти.

3) Поједини општински судови тражили су од Управе за ратну штету да им она стави на расположење и штампане формуларе признаница о исплаћеној ратној штети, као и формуларе спискова извршних исплата досуђених ратних штета. За овакве призна-

нице и спискове „упуствима“ је на стр. 10. и 11. предвиђено, да ће их сами општински судови састављати, по прописаним обрасцима, одштампаним на крају „упустава“ под бр. 1. и 2. Према томе, Управа за ратну штету није слала, нити ће слати општинским судовима Формуларе поменутих признаница и спискова, а општински судови ако их желе имати у штампаном облику, могу их о своме трошку штампати.

4) Многи општински судови обраћају се овој Управи са захтевом, да им се ради исправке поједињих грешака, или због других каквих узрока, пошаљу њихове књиге укњижених пресуда, које су по ранијем наређењу били дужни послати овој Управи. Погођом овога ставља се до знања свима општим судовима, да је Управа за ратну штету писмима својим Бр. 18872, од 18. јула 1923. год., којим је издала налог свима општинским судовима да отпочну са исплатом ратне штете, у исто време вратила све књиге (спискове) укњижених пресуда оним општинским судовима, који су их дотле послали, са налогом, да их за себе препишу, препис овере, по њему исплату да врше, а оригинал овој Управи да врате. Оним општинским судовима, који дотле своје књиге нису послали Управи, наређено је, да такве књиге, које се код њих налазе, препишу, препис овере и по истом исплату врше, а оригинал овој Управи да пошаљу. Зато се извештавају сви општим судови, којима том приликом нису повраћене њихове књиге укњижених пресуда, да се поменуте књиге код ове Управе нису налазиле. Због тога им Управа на њихов захтев ове књиге не може ни слати.

Према томе, они општински судови, који су своје књиге (спискове) послали овој Управи до 18. јула 1923. године, а нису им натраг повраћене писмом ове Управе Бр. 18872, нити имају оверен препис по коме би исплату вршили, биће дужни да се одмах пријаве овој Управи са назначењем: када су и под којим бројем до-

тичну књигу експедовали — ако је иста послата Управи од општинског суда непосредно. Ако је пак општински суд књигу експедовао преко надлежне полицијске власти, биће дужан да претходно од те власти прибави извештај, да ли дотична књига код ње није погрешно задржана. Ако се ни код дотичне полицијске власти не налази, онда да иста власт назначи, када је и коме те књиге послала. Тек када сви ови подаци буду прибављени, а књига се не буде могла пронаћи, обратиће се општински суд овој Управи, која ће у том случају наредити како се има поступити.

5) По чл. 10. Закона о исплати ратне штете, онима лицима, која у законском року нису регистровала своје пресуде, у смислу II Одељка истог законског прописа, допуштено је, да то накнадно могу учинити, ако најведу разлоге и поднесу доказе, да то у раније одређеном року нису могли учинити. Те њихове разлоге има да цени Управа за ратну штету, која као надлежна одлучује, да ли ће се накнадно регистраовање одобрити или неће.

Зато ће сви општински судови на уобичајени начин објавити грађанству, чије пресуде до сада нису укњижене, да се за накнадно регистраовање обрате најдаље до 1. децембра 1923. године овој Управи и то: или непосредно писменом молбом, или на тај начин што ће молбу своју изјавити протоколарно код надлежног општинског суда. И у једном и у другом случају, оштећени ће навести узроке, због којих је са пријавом одоцнио и поднети потребне доказе, као и пресуду коју има укњижити, у овереном препису. У случају кад је молба код општинског суда изјављена, дужан је дотични суд да је одмах спроведе овој Управи на решење.

Ако Управа усвоји разлоге молиочеве и одобри накнадно регистраовање, доставиће одлуку о томе надлежном општинском суду. Ту накнадну пријаву, чије би регистраовање Управа одобрила, општински ће су-

дови увести у засебан „накнадни списак укњижених пресуда“, који има садржавати све оне рубрике као и ранији списак с тим, да се у рубрици „примедба“ има ставити датум и број одлуке ове Управе, којим је одобрено накнадно регистровање. Потом ће општински судови и по таквим накнадно укњиженим пресудама извршити исплату по Закону и „упуствима“.

Издајући овај распис, Управа за ратну штету препоручује општинским судовима да се у своме раду око исплате ратне штете, строго придржавају Закона, „упустава“ и овог расписа, имајући на уму да сваки неправilan рад у овом погледу повлачи законске одговорности.

За све случајеве исплата, који би били нејасни, нека се општински судови обрате овој Управи за потребно објашњење.

Напослетку Управа за ратну штету наређује свима општинским судовима, да у свима оним случајевима, када се ма из којих разлога обраћају *непосредно* овој Управи, назначе у дотичном акту *срез и округ* у коме се суд налази.

Бр. 27001. — Од Управе за ратну штету, 22. септембра 1923. године, у Београду.



36293